

ARHIVA FILMULUI ANTROPOLOGIC ȘI DOCUMENTAR LA STUDIOUL ASTRA FILM TRADIȚIE POPULARĂ ÎN ERA DIGITALĂ

Camelia BALTEȘ

Prin patrimoniul său filmic, care cuprinde titluri clasice ale filmului documentar precum și cele mai valoroase producții ale ultimilor ani din întreaga lume. **Studioul ASTRA FILM** – departament de antropologie vizuală al CNM ASTRA din Sibiu - poate fi considerat pe drept un institut de antropologie vizuală de nivel european.

Studioul ASTRA FILM și-a câștigat un binemeritat renume în lumea antropologiei vizuale, prin colecția sa de filme, producțiile premiate la marile festivaluri și, nu în ultimul rând, prin festivalul internațional de film documentar și antropologie vizuală, ASTRA FILM FEST, o manifestare unică în această parte a Europei. Studioul ASTRA FILM și-a asumat de la bun început obiective ample și ambițioase și – cel mai important – a reușit să confirme în timp viabilitatea programelor pe care și le-a propus.

O componentă a programelor asumate de ASTRA FILM este filmul – rezultat al cercetării etnologice, care îmbină rigoarea muncii științifice cu cerințele limbajului cinematografic. Colecția Studioului ASTRA FILM, care numără peste 3000 de titluri, conține exemple ale diferitelor ipostaze ale relației dintre tradiție populară și film.

În contextul actual, când explozia tehnicii digitale deschide, practic oricui, posibilitatea de a înregistra imagini, nimic nu pare a sta în calea utilizării filmului în mod curent în captarea activității tradiționale. Totuși, la o analiză atentă, lucrurile nu sunt atât de simple. Chiar dacă astăzi a devenit posibil să filmezi oricând și oriunde, cu camere digitale accesibile ca preț și mod de utilizare sau chiar cu telefonul mobil, nu înseamnă că FILMUL ar fi o modalitate de expresie la îndemâna tuturor.

Arhiva Studioului Astra Film cuprinde două mari secțiuni: *Video-biblioteca* propriu-zisă, care conține filmele documentare și antropologice și *materialul filmat* realizate la Astra Film de-a lungul timpului. Acesta din urmă a captat manifestări ale tradiției populare și culturale din zona Sibiului printre care se numără: Sărbătoarea Ceata Junilor, Udatul Ionilor, Înstruțatul Boului de Rusalii, Secerișul, Nedeea de Sfântul Ilie. Acest ultim tip de filmare pătrunde dincolo de simpla prezentare a ofertei culturale, pentru a dezvălui din interior aspectele mai puțin cunoscute ale vieții satului sau pentru a prezenta coerența politicii sale culturale, materializate în evenimentele pe care le organizează. Acest tip de film presupune un proces mai complex de realizare decât în cazul categoriei filmelor de prezentare, deoarece pătrunde în mecanismele intime de funcționare a tradițiilor populare, implicând o cercetare mai aprofundată și o durată mai mare a producției.

Cu toții sunt de acord astăzi în a admite că, în fapt, nu există posibilitatea unei redări/reprezentări absolute a vieții sociale, a vieții tradiționale. Prin urmare, tot ceea ce se publică ca rezultat al unor cercetări sociale este mai mult sau mai puțin distorsionat pe mai multe planuri față de realitatea socială pe care antropologii vor să o reprezinte.

Prin urmare, realizarea unui film presupune, în afara cerințelor de ordin tehnic și de limbaj cinematografic, respectarea unor criterii care țin de etică și de responsabilitatea și profesionalismul cercetătorului și cineastului în redarea unui fenomen de cultură, în cazul nostru, de civilizație tradițională.

În cazul particular al Muzeului ASTRA, care cercetează și promovează cultura populară tradițională,

responsabilitatea redării prin film a elementelor de civilizație autentică devine cu atât mai importantă. Studioul Astra Film, în general, și Muzeul ASTRA, ca muzeul al civilizației tradiționale, în special, nu are voie să cadă în capcana reconstituirii facile, „pentru a da bine la filmare”. Desigur, un material bine documentat și corect din punct de vedere științific și al apropierii de realitatea pe care dorește să o redea, va presupune o cheltuială mai mare, atât din punctul de vedere al efortului de producție, cât și sub aspect financiar.

Cu mulți ani în urmă, atunci când utilizarea tehnicii digitale în studiul culturii populare părea o utopie, Studioul ASTRA FILM a început pregătirea unui program susținut de promovare și realizare a filmului documentar antropologic și încearcă în continuare asigurarea celor mai bune condiții tehnice de expunere a acestora. Analizând tendința actuală europeană și standardele de calitate impuse de organisme inter-naționale, studioul dorește crearea unui sistem multi-funcțional de utilizare a tuturor materialelor pe care le deține și care contribuie esențial la promovarea valorilor culturale tradiționale în contextul european.

Alături de Arhiva propriu-zisă și de binecunoscutul Festival Internațional de Film Documentar și Antropologic de la ASTRA, pe tot parcursul anului 2007 se desfășoară zilnic **Cinemateca ASTRA FILM SIBIU 2007**. Cele mai interesante filme documentare din ultimele două decenii, filme de non-ficțiune care au câștigat premii la festivaluri internaționale celebre, filme selecționate și premiate la ASTRA FILM – festivalul de la Sibiu care a cucerit aprecierea și admirația iubitorilor de film de calitate din toată lumea – pot fi vizionate pe tot parcursul anului Capitalei Culturale Europene la ASTRA FILM.

Zilnic de la ora două Cinemateca ASTRA FILM SIBIU 2007 deschide câte o fereastră spre lume și spre oameni. În sala de proiecții sunt prezenți zi de zi atât sibieni cât și numeroși turiști dornici de a petrece timp calitativ în compania unui film documentar. În sala de proiecție se asigură în același timp și traducere simultană în căști în limba română, iar filmele sunt alese de multe ori în concordanță cu evenimentele culturale care se petrec în paralel în Capitala Culturală Europeană Sibiu 2007. Un exemplu elocvent în acest sens este filmul proiectat la Cinemateca Astra săptămâna în care s-a desfășurat la Sibiu „A Treia Adunare Ecumenică Europeană”. Astra Film a ales să proiecteze un film în întâmpinarea acestui eveniment în regia lui Jaques Debs. „Bartolomeu I, Patriarhul Ecumenic”. Patriarhul Ecumenic Bartolomeu I este liderul spiritual a 300 de milioane de creștini ortodocși din întreaga lume. Cetățean turc de origine greacă, cu reședința la Constantinopol / Istanbul, Bartolomeu I este în mijlocul contradicțiilor și a conflictelor care tulbură lumea de astăzi: Islam/ Creștinism, Est/ Vest, Ortodoxie/ Catolicism, Turcia/ Grecia etc. Acest film e o incursiune în culisele Patriarhului Ecumenic al Constantinopolului, acolo unde diplomația, politica, spiritualitatea și viața privată a Patriarhului se întrepătrund în permanentă.

În funcție de fluxul în creștere al vizitatorilor instituției noastre, Studioul de Film Astra planifică și organizează în mod constant evenimente culturale variate, care acoperă cerințele diversificate ale publicului. Ca și instituție de cultură asociată structurilor administrației locale și regionale, Studioul de Film ASTRA se include în categoria partenerilor stabili care contribuie la desfășurarea cu succes a evenimentelor culturale din anul 2007, planificat sub egida „Sibiu – capitală culturală europeană 2007.”